

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

عنوان:

مقایسه میزان استفاده دانش آموزان مقطع متوسطه مراکز آموزش از راه دور ایران از راهبردهای یادگیری زبان خارجی بر اساس جنسیت، پایه تحصیلی، و توانش زبانی.

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته تکنولوژی آموزشی

استاد راهنما:

دکتر خدیجه علی آبادی

استاد مشاور:

دکتر داریوش نوروزی

استاد داور:

دکتر اسماعیل زارعی زوارکی

دانشجو:

علی حسن کریمی سوق

تابستان ۱۳۸۸

صلاة الاضلاع

چکیده

هدف از این پژوهش مقایسه میزان استفاده دانش آموزان مقطع متوسطه مراکز آموزش از راه دور ایران از راهبردهای یادگیری زبان خارجی بر اساس جنسیت، پایه تحصیلی، و توانش زبانی بوده است. بدین منظور گروه نمونه متشکل از ۱۴۲ دانش آموز (۶۹ دختر و ۷۳ پسر، ۷۰ نفر سال اول و ۷۲ نفر سال سوم) مقطع متوسطه مراکز آموزش از راه دور در سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۷ به روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شد. ابزار مورد استفاده در این پژوهش عبارت بوده است از (۱) ترجمه فارسی پرسشنامه راهبردهای یادگیری زبان آکسفورد (۱۹۹۰) و (۲) نمره پایانی درس زبان انگلیسی. نتایج پژوهش نشان داده است بین میانگین نمرات دانش آموزان دختر و پسر گروه نمونه در میزان استفاده از راهبردهای یادگیری زبان تفاوت معنی داری وجود ندارد. علاوه بر این نتایج پژوهش بیانگر آن است که بین میانگین نمرات دانش آموزان پایه اول و سوم مقطع متوسطه در زمینه استفاده از راهبردهای یادگیری زبان تفاوت معنی داری وجود دارد بطوریکه دانش آموزان سال اول بیشتر از دانش آموزان سال سوم از راهبردهای یادگیری زبان استفاده می کنند. همچنین آزمون تحلیل واریانس یک راه (ANOVA) نشان داده است دانش آموزان ضعیف، متوسط و قوی گروه نمونه در میزان استفاده از راهبردهای یادگیری زبان با یکدیگر تفاوت معنی دار دارند بطوریکه گروه ضعیف بیش از گروه متوسط از راهبردهای یادگیری زبان استفاده می کند. نتایج فرعی این پژوهش نشان داد که دانش آموزان مقطع متوسطه مراکز آموزش از راه دور از نظر استفاده از راهبردهای یادگیری زبان در سطح متوسطی قرار دارند و بیشترین طبقه راهبردهای مورد استفاده توسط آنها راهبردهای عاطفی و کمترین طبقه راهبردهای شناختی بود. در پایان همسویی و عدم همسویی یافته ها مورد بحث قرار گرفت.

کلید واژه ها: راهبردهای یادگیری زبان خارجی، زبان خارجی، آموزش از راه دور، جنسیت، پایه تحصیلی و

توانش زبانی

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم

و

به روان های پاک

فرهنگی فقید زنده یاد سید سلمان سیدی پور و

نوگل پرپر شده همایون سیدی پور

که یادشان تا ابد جاودان خواهد ماند...

تشکر و قدر دانی

"من لم يشكر المخلوق، لم يشكر الخالق"

بر خود لازم می دانم از زحمات و تلاشهای گرانسنگ اساتید گروه تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه طباطبایی بخصوص سرکار خانم دکتر خدیجه علی آبادی که با راهنماییهای ارزشمند خود زحمت راهنمایی من در نگارش این پایان نامه را به عهده داشتند و همچنین استاد دکتر داریوش نوروزی که با مشورت ها و اندرزهای خویش مشاورامین و دلسوزی در تکمیل این پایان نامه بودند و استاد دکتر اسماعیل زارعی زوارکی که داوری این پایان نامه را به انجام رساندند کمال تشکر و قدردانی را بعمل آورم، امید است که با تجربیات گرانبهایی که در طی دوران تحصیل در دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی در محضر این اساتید کسب نمودم بتوانم در مسیر خطیر کسب علم و معرفت بیش از پیش موفق باشم.

ان شاء الله

فهرست مطالب

ردیف عنوان صفحه

فصل اول: کلیات پژوهش

۱ بیان مسأله.....	-۱-۱
۶ ضرورت و اهمیت پژوهش.....	-۲-۱
۱۰ اهداف تحقیق.....	-۳-۱
۱۰ اهداف کلی.....	-۱-۳-۱
۱۰ اهداف فرعی.....	-۲-۳-۱
۱۳ سؤالات پژوهش.....	-۴-۱
۱۴ تعریف نظری و عملیاتی مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح.....	-۵-۱
۱۴ تعاریف نظری.....	-۱-۵-۱
۱۷ تعریف عملیاتی.....	-۲-۵-۱

فصل دوم: ادبیات پژوهش

۲۱ بخش اول: راهبردهای یادگیری زبان.....	-۱-۲
۲۱ مقدمه.....	-۱-۱-۲
۲۳ تعریف راهبردهای یادگیری زبان.....	-۲-۱-۲

۲۹ ویژگیهای راهبردهای یادگیری زبان.....	۳-۱-۲
۳۱ طبقه بندی راهبردهای یادگیری زبان.....	۴-۱-۲
۳۳ طبقه بندی راهبردهای یادگیری زبان از دیدگاه روین.....	۱-۴-۱-۲
۳۵ طبقه بندی راهبردهای یادگیری زبان از دیدگاه آمالی و چاموت.....	۲-۴-۱-۲
۴۰ طبقه بندی راهبردهای یادگیری از دیدگاه بالی استوک.....	۳-۴-۱-۲
۴۱ سیستم طبقه بندی راهبردهای یادگیری از دیدگاه آکسفورد (۱۹۹۰).....	۴-۴-۱-۲
۴۲ راهبردهای مستقیم.....	۱-۴-۴-۱-۲
۴۲ راهبردهای حافظه.....	۱-۱-۴-۴-۱-۲
۴۸ راهبردهای شناختی.....	۲-۱-۴-۴-۱-۲
۵۳ راهبردهای جبرانی.....	۳-۱-۴-۴-۱-۲
۵۷ راهبردهای غیر مستقیم.....	۲-۴-۴-۱-۲
۵۸ راهبردهای فراشناختی.....	۱-۲-۴-۴-۱-۲
۶۴ راهبردهای عاطفی.....	۲-۲-۴-۴-۱-۲
۷۰ راهبردهای اجتماعی.....	۳-۲-۴-۴-۱-۲
۷۴ طبقه بندی راهبردها از دیدگاه کوهن.....	۵-۴-۱-۲
۷۷ طبقه بندی جدید راهبردها و تاکتیک های یادگیری زبان از دیدگاه آکسفورد.....	۶-۴-۱-۲
۸۰ طبقه بندی راهبردها از دیدگاه کوپر و چاموت (۱۹۸۹).....	۷-۴-۱-۲
۸۳ مطالعات صورت گرفته در مورد زبان آموزان موفق.....	۸-۴-۱-۲

۸۸	عوامل تأثیر گذار بر استفاده از راهبردهای یادگیری زبان.....	۹-۴-۱-۲
۹۰	پیشینه پژوهشهای صورت گرفته در زمینه راهبردهای یادگیری زبان.....	۱۰-۴-۱-۲
۹۱	پیشینه پژوهشهای صورت گرفته در مورد بررسی رابطه راهبردهای یادگیری زبان با جنسیت	۱-۱۰-۴-۱-۲
۹۷	پیشینه پژوهشهای صورت گرفته در مورد رابطه راهبردهای یادگیری زبان با توانش زبانی....	۲-۱۰-۴-۱-۲
۱۰۱	پیشینه پژوهشهای صورت گرفته در مورد بررسی رابطه راهبردهای یادگیری با پایه تحصیلی	۳-۱۰-۴-۱-۲
۱۰۳	پیشینه پژوهشهای صورت گرفته در مورد بررسی میانگین راهبردهای یادگیری زبان به کار گرفته شده توسط زبان آموزان.....	۴-۱۰-۴-۱-۲
۱۰۵	سوابق و پیشینه پژوهش در داخل کشور.....	۵-۱۰-۴-۱-۲

بخش دوم: آموزش از راه دور

۱۱۰	تعریف آموزش از راه دور.....	۱-۲-۲
۱۱۵	سیر تاریخی آموزش از راه دور.....	۲-۲-۲
۱۱۸	دروه های تکامل آموزش از راه دور.....	۳-۲-۲
۱۱۸	آموزش مکاتبه ای.....	۱-۳-۲-۲
۱۱۸	آموزش از طریق رادیو ، تلویزیون ، نوارهای صوتی و خودآموز مکاتبه ای.....	۲-۳-۲-۲
۱۱۹	آموزش با استفاده از فناوریهای ماهواره ای و شبکه های ارتباطی دیجیتالی.....	۳-۳-۲-۲
۱۲۰	آموزش با استفاده از اینترنت.....	۴-۳-۲-۲
۱۲۱	نسل های تکنولوژی آموزش از راه دور.....	۴-۲-۲
۱۲۸	آموزش از راه دور در ایران.....	۵-۲-۲

۱۲۹ مؤسسه آموزش از راه دور ایران.....	-۶-۲-۲
۱۳۰ خط مشی های مؤسسه آموزش از راه دور.....	-۱-۶-۲-۲
۱۳۱ آیین نامه آموزشی دوره متوسطه مؤسسه آموزش از راه دور.....	-۲-۶-۲-۲
۱۳۲	اصول ، اهداف و راهبردهای آموزش الکترونیکی در مؤسسه آموزش از راه دور	-۳-۶-۲-۲
۱۳۴ اهداف کوتاه مدت، کوتاه مدت و بلند مدت مؤسسه آموزش از راه دور.....	-۴-۶-۲-۲

فصل سوم: روش پژوهش

۱۳۸ روش شناسی تحقیق.....	-۱-۳
۱۳۸ جامعه آماری.....	-۲-۳
۱۳۹ نمونه و روش نمونه گیری.....	-۳-۳
۱۴۰ نوع پژوهش و طرح تحقیق.....	-۴-۳
۱۴۱ ابزار تحقیق.....	۵-۳
۱۴۴ روش اجرا.....	-۶-۳
۱۴۵ روش تحلیل داده ها و روشهای آماری.....	-۷-۳

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۱۴۷ مقدمه.....	-۱-۴
۱۴۸ اطلاعات توصیفی.....	-۲-۴
۱۵۶ پاسخگویی به سؤالات پژوهش.....	-۳-۴
۱۵۶ پاسخ به سؤال ۱.....	۱-۳-۴

۱۵۹ پاسخ به سؤال ۲	-۲-۳-۴
۱۶۲ پاسخ به سؤال ۳	-۳-۳-۴

فصل پنجم: نتیجه گیری و بحث

۱۶۹ ۱-۵. مقدمه	-۱-۵
۱۷۰ ۲-۵- نتیجه گیری و بحث در مورد سؤال ۱ پژوهش	-۲-۵
۱۷۳ ۳-۵- نتیجه گیری و بحث در مورد سؤال ۲ پژوهش	-۳-۵
۱۷۶ ۴-۵- نتیجه گیری و بحث در مورد سؤال ۳ پژوهش	-۴-۵
۱۷۹ ۵-۵- نتیجه گیری بیشتر	-۵-۵
۱۸۲ ۶-۵- پیشنهادات	-۶-۵
۱۸۳ ۷-۵- محدودیت های پژوهش	-۷-۵

فهرست تصاویر و جداول و نمودارها

شماره	عنوان	صفحه
تصویر ۲-۱-۱	نمودار راهبردهای حافظه.....	۴۳
تصویر ۲-۱-۲	نمودار راهبردهای شناختی.....	۴۹
تصویر ۲-۱-۳	نمودار راهبردهای جبرانی.....	۵۳
تصویر ۲-۱-۴	نمودار راهبردهای فراشناختی.....	۵۸
تصویر ۲-۱-۵	نمودار راهبردهای عاطفی.....	۶۴
تصویر ۲-۱-۶	نمودار راهبردهای اجتماعی.....	۷۰
تصویر ۲-۲-۱	رابطه بین آموزش از راه دور با اشکال دیگر آموزش غیر مستقیم.....	۱۱۵
جدول ۲-۲-۱	مقایسه میان آموزش از راه دور و آموزش سنتی.....	۱۲۳
جدول ۴-۱-۱	اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در کل گروه نمونه.....	۱۴۲
جدول ۴-۲-۱	اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان دختر گروه نمونه.....	۱۴۳
جدول ۴-۳-۱	اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان پسر گروه نمونه.....	۱۴۴
جدول ۴-۴-۱	اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان پایه اول گروه نمونه....	۱۴۵
جدول ۴-۵-۱	اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان پایه سوم گروه نمونه...	۱۴۶
جدول ۴-۶-۱	اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان قوی گروه نمونه.....	۱۴۷
جدول ۴-۷-۱	اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان متوسط گروه نمونه.....	۱۴۸
جدول ۴-۸-۱	اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در دانش‌آموزان ضعیف گروه نمونه.....	۱۴۹

۱۵۰	مقایسه میانگین‌های میزان استفاده از راهبردهای یادگیری زبان در دانش‌آموزان دختر و پسر..	جدول ۴-۹
۱۵۱	برابری واریانس گروه‌ها در خرده‌مقیاس‌های راهبردهای یادگیری زبان.....	جدول ۴-۱۰
	خلاصه یافته‌های تحلیل واریانس چند متغیره به منظور مقایسه استفاده از خرده-	جدول ۴-۱۱
۱۵۲	مقیاس‌های راهبردهای یادگیری در دانش‌آموزان دختر و پسر.....	
۱۵۳	مقایسه میانگین‌های میزان استفاده از راهبردهای یادگیری در دانش‌آموزان دختر و پسر	جدول ۴-۱۲
۱۵۴	برابری واریانس گروه‌ها در خرده‌مقیاس‌های راهبردهای یادگیری زبان.....	جدول ۴-۱۳
	خلاصه یافته‌های تحلیل واریانس چند متغیره به منظور مقایسه استفاده از خرده-	جدول ۴-۱۴
۱۵۵	مقیاس‌های راهبردهای یادگیری زبان در دانش‌آموزان پایه اول و سوم.....	
۱۵۷	خلاصه یافته‌های تحلیل واریانس یک راه به منظور مقایسه میزان استفاده از راهبردهای یادگیری زبان در دانش‌آموزان ضعیف، متوسط و قوی	جدول ۴-۱۵
۱۵۷	بررسی تفاوت گروه‌های ضعیف، قوی و متوسط در میزان استفاده از راهبردهای یادگیری زبان.....	جدول ۴-۱۶
۱۵۹	خلاصه یافته‌های تحلیل واریانس چند متغیره به منظور مقایسه استفاده از خرده- مقیاس‌های راهبردهای یادگیری زبان در دانش‌آموزان ضعیف، متوسط و قوی.....	جدول ۴-۱۷
۱۶۰	بررسی تفاوت گروه‌های ضعیف، قوی و متوسط در میزان استفاده از خرده مقیاس‌های راهبردهای یادگیری زبان.....	جدول ۴-۱۸
	خلاصه یافته‌ها در مورد بیشترین طبقات راهبردهای یادگیری که دختران بیشتر از پسران به کار می‌برند.....	جدول ۵-۱
۱۶۷	پسران به کار می‌برند.....	
	خلاصه ی یافته‌های پژوهشگران در مورد میزان استفاده از کل راهبردهای یادگیری زبان همراه با بیشترین و کمترین طبقات مورد استفاده قرار گرفته توسط زبان آموزان در کشورهای مختلف.....	جدول ۵-۲
۱۷۳	در کشورهای مختلف.....	

فصل اول:

کلیات پژوهش

۱-۱- بیان مسأله

"ما نمی توانیم مستقیماً شخص دیگری را آموزش دهیم، فقط می توانیم یادگیری او را هموار کنیم."
کارل راجرز

زبان، اصلی ترین ابزار برقراری ارتباط بین جوامع انسانی است و در تحقق تعاملات سیاسی، اقتصادی و تفاهم فرهنگی بین کشورهای مختلف، نقش مهمی را بر عهده دارد. از آنجا که اقامت صرف در مرزهای زبان مادری در دنیای در حال تغییر امروز به منزله ی مانعی برای حضور در عرصه های علمی، مذهبی، سیاسی و اقتصادی و ... است، آموزش زبان خارجی می تواند به عنوان عاملی در رفع این موانع و مقدمه ای برای آشنایی و درک صحیح جوامع زبانی نسبت به یکدیگر باشد. آشنایی و تسلط کافی بر حداقل یک زبان خارجی از جمله مهارت های عمومی (در کنار توانایی استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات) در جوامع مبتنی بر دانش محسوب می شود. بنابراین در نظام آموزش رسمی کشور، با احساس ضرورت های زیر آموزش زبان خارجی را در برنامه درسی مدارس گنجانده اند:

از بعد آموزشی، آموزش زبان خارجی می تواند باعث بهره گیری از دانش و فناوری ملل دیگر، دستیابی به حجم انبوه اطلاعات در دنیای مجازی اینترنت، حضور فعال در دنیای علم و برقراری رابطه علمی با مراکز دانشگاهی خارج از کشور و افزایش رشد کیفی مراکز علمی و پژوهشی کشور، و همچنین رشد مهارت های فراشناختی و افزایش اعتماد بنفس شود. از بعد اقتصادی، آموزش زبان خارجی می تواند منجر به افزایش مهارت های شغلی، برقراری رابطه علمی، فرهنگی و اقتصادی با کشورهای خارجی، امکان استفاده از فرصت کاری، تجاری و بازرگانی گردد.

از بعد فرهنگی و اجتماعی ورود زبان آموزان به فرهنگ های جدید و غنی تر کردن فرهنگ خود از طریق کسب موارد مثبت آن فرهنگ و از بعد سیاسی می توان به نزدیکی ملل و تعمیق روابط و تحکیم موقعیت بین المللی کشور از طریق ارائه نظرات و عقاید کشور به زبان خارجی در محافل بین المللی اشاره کرد. (راهنمای برنامه درسی زبان خارجی، ۱۳۸۴، صص ۱۰-۱۲)

با توجه به همین ضرورت هاست که امروزه در مقاطع راهنمایی، دبیرستان و پیش دانشگاهی درس زبان انگلیسی به عنوان مهم ترین درس زبان خارجی در مدارس ایران تدریس می شود و به طور متوسط هر دانش آموز در طول دوران تحصیل مجموعاً ۵۲۵ ساعت را صرف یادگیری زبان انگلیسی می نماید (همان ص ۵۴)، اما با این وجود شاهد این هستیم که بسیاری از دانش آموزان نمی توانند به سطح مطلوبی از یادگیری زبان انگلیسی دست بیابند. مثلاً میانگین نمره زبان دانش آموزان سوم متوسطه در کشور ۱۱/۹۸ و بالاترین میانگین متعلق به دانش آموزان یزدی با میانگین نمره ۱۳/۳۲ می باشد که می تواند زنگ خطری جدی باشد. (واعظی ۱۳۸۷)

از اوایل دهه ۱۹۷۰ بسیاری از پژوهشهای صورت گرفته در حیطه یادگیری زبان تلاش داشتند تا روشهای یاددهی-یادگیری، تکنیک های کلاسی و مواد آموزشی که موجب آموزش بهتر زبان می شوند را پیدا کنند. به هر حال با وجود این همه تلاش صورت گرفته نگرانی روزافزونی در مورد اینکه پیشرفت یادگیرندگان به آن اندازه ای نیست که از آنها انتظار می رود وجود داشت. بدلیل وجود تفاوت های فردی قابل ملاحظه ای که در فرایند یادگیری زبان وجود دارد مانند جنسیت، سن، انگیزش، نگرش، استعداد، فرهنگ، ... آنچه که برای یک نفر کارایی داشت، برای فرد دیگری مؤثر واقع نمی شد. بنابراین ثابت شد که هیچ کدام از شیوه ها و تکنیک ها، همیشه و در همه کلاسها با همه دانش آموزان نمی تواند مفید واقع شوند. در نتیجه شاید

درست باشد که با اظهار نظر گرنفل^۱ و هریس^۲ موافق باشیم که "روش تدریس هرگز به تنهایی نمی تواند راه حلی برای بهبود یادگیری زبان باشد، بلکه یک کمک و پیشنهاد است." (گرنفل و هریس، ۱۹۹۹، ص ۱۰) اگر با کنکاش در یافته های پژوهشی جهان بدنبال ارتقاء کیفیت یادگیری زبان باشیم می بینیم که چند سالی است که توجه پژوهشگران از شیوه ها و متدهای آموزش زبان به سمت خصوصیات یادگیرندگان و تأثیر احتمالی این ویژگیها بر روی فرایند یادگیری زبان تغییر جهت داده است. (وندن^۳، ۱۹۸۷). بدین ترتیب تمرکز نگاهها از روش های تدریس زبان به سمت زبان آموز و متغیرهایی که بر یادگیری زبان تأثیر گذار هستند تغییر جهت داد و تعداد بسیار زیادی پژوهش در زمینه ویژگیهای یادگیرندگان و یادگیری زبان دوم یا زبان خارجی صورت گرفت. راهبردهای یادگیری زبان انگلیسی یکی از رایج ترین جنبه هایی بود که محققان بر روی آن تمرکز داشتند. آکسفورد^۴ این راهبردها را به این صورت تعریف کرد: " عملیاتی که توسط یادگیرنده بکار گرفته می شود تا به کسب، ذخیره، بازیابی و استفاده از اطلاعات کمک نماید... راهبردهای یادگیری اعمال خاصی هستند که توسط یادگیرنده صورت می گیرند تا یادگیری را آسانتر، سریعتر، لذت بخش تر، خود هدایت شده تر، کارآمدتر و انتقال پذیرتر به موقعیت های جدید نمایند." (همان منبع، ص ۸). وی ۵۰ راهبرد یادگیری زبان را شناسایی و آنها را در ۶ طبقه اصلی راهبردهای حافظه^۵، راهبردهای شناختی^۶، راهبردهای جبرانی^۷، راهبردهای فراشناختی^۸، راهبردهای عاطفی^۹ و راهبردهای

1- Grenfell

2- Harris

3- Wenden

4- Oxford

5-memory

6-cognitive

7-compensation

8-metacognitive

9-affective

اجتماعی^۱ طبقه بندی کرد. با استفاده از پرسشنامه راهبردهای یادگیری زبان آکسفورد (۱۹۹۰) پژوهشهای بسیار زیادی در سراسر جهان و در بافت هایی که زبان انگلیسی به عنوان زبان خارجی تدریس می شد صورت گرفت و راهبردهای یادگیرندگان شناسایی شد. به عقیده وی موفقیت در یادگیری زبان بستگی زیادی به انتخاب و کاربرد راهبردهای یادگیری دارد. نظام تعلیم و تربیت چرخشی را تجربه کرده است که از تمرکز صرف و محدود بر روی آنچه که یادگیرنده یاد می گیرد به سمت چگونگی کسب و یادگیری زبان توسط زبان آموزان روی آورده است، فرایندی که توسط آن یادگیری یا عمل کسب زبان صورت می گیرد. (آکسفورد ۱۹۹۰) علاوه بر پژوهشهایی که فقط به بررسی میزان استفاده از این راهبردها توسط یادگیرندگان توجه داشتند پژوهشهای زیادی نیز صورت گرفت و برخی دیگر از متغیرهایی که بر راهبردهای یادگیری زبان تأثیر گذار بودند مانند جنسیت، پیشرفت و توانش زبانی، انگیزش، سبک های یادگیری و... نیز به منظور پی بردن به روابط احتمالی بین این متغیرها و راهبردها در این پژوهشها مورد توجه قرار گرفت.

در ایران براساس ماده ۵۲ بند (س) برنامه چهارم توسعه که دولت را موظف به ارائه سیستم آموزش از راه دور با امکانات مناسب جهت رفع محرومیت های آموزشی نموده است، مجوز راه اندازی مراکز آموزش از راه دور در سال ۱۳۸۲ توسط شورای عالی آموزش و پرورش به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شد. مجموعه قوانین آموزش از راه دور ۱۳۸۴، ص ۱۲) بر اساس ماده ۱ آیین نامه آموزشی دوره متوسطه آموزش از راه دور به منظور ادامه تحصیل افرادی که امکان ارائه آموزش های متوسطه روزانه (سالی - واحدی) به آنان وجود ندارد یا شرایط تحصیل در واحدهای آموزشی دوره متوسطه روزانه را از دست داده

اند یا بدلیل وجود شرایط خاص امکان استفاده از آموزش های حضوری را ندارند اجرا می شود. (همان منبع)

بر اساس ماده ۴ و ۵ آیین نامه آموزشی تعداد واحد های درسی مورد نیاز و محتوی و مواد درسی در این دوره مطابق مواد درسی دوره متوسطه روزانه می باشد. از آنجاییکه تنها منبع مورد استفاده یادگیری زبان انگلیسی کتابهای خود آموز تهیه شده در موسسه آموزش از راه دور می باشد ، دقت در انتخاب بهترین شیوه های یادگیری مواد آموزشی بسیار مهم می باشد.

اگر محیط آموزش از راه دور را به چالش بکشیم و بدانیم که با محیط آموزش سنتی متفاوت است ، این محیط در ارائه دوره هایش نیاز به کمک دارد . با توجه به اثبات نقش راهبردهای یادگیری زبان در بهبود فرایند یادگیری زبان و نیاز روزافزون به دانستن این زبان خارجی به عنوان زبان علمی دنیا تلاش برای آگاهی از میزان بکارگیری این راهبردها در بین دانش آموزان مراکز آموزش از راه دور ایران و عواملی که بر میزان بکارگیری آنها تاثیرگذارند ، ارزشمند و مفید می باشد. یادگیرندگان مراکز آموزش از راه دور نیز مانند دیگر افراد دارای تفاوت های فردی زیادی هستند که ما در این پژوهش با اهمیتی که یادگیری زبان انگلیسی دارد به دنبال آگاه شدن از برخی از این تفاوت های فردی مخصوصاً راهبردهای یادگیری زبان هستیم . اهرمن نیز به اهمیت پی بردن به تفاوت های فردی در یادگیری زبان توجه خاصی دارد و معتقد است هرچه ما بیشتر درباره تفاوت های فردی یادگیری یادگیرنده مثلاً نحوه یادگیری زبان توسط افراد مختلف آگاه باشیم ، بیشتر می توانیم شیوه های مختلف سیستم پیچیده یاددهی و یادگیری زبان را درک کنیم. (اهرمن و همکاران ۲۰۰۳ به نقل از آبهاکرن، ۲۰۰۸، ص ۱۸۷) با توجه به اهمیت استراتژی های یادگیری زبان خارجی و نقشی که می توانند در بهبود فرایند یادگیری زبان داشته باشند در این پژوهش سعی داریم تا با استفاده از پرسشنامه راهبردهای یادگیری زبان آکسفورد در بین دانش آموزان مراکز مقطع

متوسطه آموزش از راه دور از میزان استفاده دانش آموزان مراکز آموزش از راه دور ایران از راهبردهای یادگیری زبان آگاه و میزان استفاده از این راهبردها را بین دانش آموزان دختر و پسر، بین دانش آموزان سال پایه اول و پایه سوم و بین دانش آموزان قوی و ضعیف (در درس زبان انگلیسی) با هم مقایسه کنیم.

۱-۲- ضرورت و اهمیت پژوهش

تا کنون در زمینه استفاده از راهبردهای یادگیری زبان در بین دانش آموزان تحت پوشش مؤسسه آموزش از راه دور ایران پژوهشی صورت نگرفته است. شناخت ویژگیهای دانش آموزانی که در این مراکز مشغول به تحصیل هستند و عواملی که بر یادگیری آنها تأثیر گذار هستند می تواند بر تصمیم گیریها و برنامه ریزی هایی که برای بهبود وضعیت آموزشی صورت می گیرد مفید واقع شود و باعث پیشرفت بهتر و سریعتر و دستیابی به هدف های مطلوب این نظام آموزشی شود. امروز نه تنها پاسخ به سؤالاتی مانند چه چیزی را، به کسانی و تحت چه شرایطی باید آموزش داد اهمیت دارد، بلکه چگونگی یادگیری توسط یادگیرندگان نیز حائز اهمیت است. اغلب انتظار داریم که دانش آموز یاد بگیرد، بدون اینکه چگونه یادگرفتن را آموخته باشد. شناسایی و تعیین راهبردهای مناسب یادگیری می تواند در جهت طراحی نظامهای آموزشی کارآمدتر و در نتیجه بهبود فرایند یادگیری - یاد دهی دانش آموزان مؤثر واقع شود. کوک در این زمینه معتقد است که کسب اطلاعات بیشتر در مورد چگونگی نحوه واقعی یادگیری توسط یادگیرندگان می تواند به معلمان کمک کند تا هر روش تدریسی را مؤثرتر و کارآمدتر کنند و با عزمی جدی تر در این زمینه گام بردارند.

(۲۰۰۱، به نقل از آبهاکرن، ۲۰۰۸، ص ۱۸۷)

با توجه به حضور تعداد زیادی دانش آموز در مراکز آموزش از راه دور که تقریباً آموزش در آنها به صورت نیمه حضوری یا غیر حضوری برگزار می شود و به همین دلیل معلمان همیشه نمی توانند

درکناردانش آموزان باشند و در طول سال تحصیلی به آنها آموزش دهند بنابراین دانش آموزان قادر نیستند همه مطالب مورد نیاز خود را صرفاً از طریق آموزش در مدرسه یاد بگیرند. برخی از صاحب‌نظران معتقدند که این مسأله ضروری به نظر می‌رسد که دانش آموزان به ابزار لازم مجهز شوند تا بتوانند خود مسئولیت یادگیری خویش را بدست گیرند و حتی بیرون از کلاس درس و دور از معلمان خویش بتوانند به یادگیری ادامه دهند. (آکسفورد ۱۹۹۰، وندن ۱۹۹۱، تامپسون و روبین ۱۹۹۳، به نقل از گهانگو، ۲۰۰۷، صص ۳۶-۳۷)

یکی از مهمترین ابزارهایی که می‌تواند در زمینه یادگیری بهتر زبان متمر ثمر باشد راهبردهای یادگیری زبان انگلیسی است و و به گفته آکسفورد آگاه ساختن یادگیرندگان از راهبردهای یادگیری زبان یکی از راههای کمک به یادگیرندگان زبان خارجی است. راهبردها نقش مهمی را در رشد استقلال یادگیرنده و خود مختار شدن در یادگیری ایفا می‌کنند هر نوع تلاش و کوششی که بتواند یادگیرندگان را در یادگیری زبان انگلیسی موفق تر و مستقل تر بار بیاورد مطلوب خواهد بود. یادگیری مستقل، مخصوصاً در محیط‌های آموزش از راه دور که در آن به علت فاصله بین معلم و یادگیرنده و غیر حضوری بودن یا نیمه حضوری بودن فرایند آموزش، یادگیرندگان کمتر با معلم سر و کار دارند بیشتر احساس می‌شود. وندن مستقیماً به مسأله خود مختاری در یادگیری اشاره می‌کند و معتقد است که مفهوم خود مختاری^۱ در فرایند یادگیری زبان، در راهبردهای یادگیری زبان قرار گرفته است. (۱۹۹۱، به نقل از گهانگو، ۲۰۰۷، ص ۶۴).

با توجه به اینکه آگاهی از راهبردهای یادگیری زبان باعث توسعه یک سری راهبردهای مستقل از حمایت معلم می‌شود و منجر به یادگیری خود مختار، هدایت شده و فردی شده هم در داخل و هم در بیرون کلاس می‌شود. (مارتینز^۲ ۱۹۹۶) این امر می‌تواند کمک شایانی به شیوه آموزش در مراکز آموزش از راه دور نماید و کیفیت یادگیری زبان را بالا ببرد. همچنین در سیستم‌های آموزش از راه دور یادگیرندگان می

^۱- autonomy

^۲-Martinez